

بررسی تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر هزینه‌ی بدهی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

یاسمن کوه شکن

کارشناس ارشد حسابداری مدرس دانشگاه علمی کاربردی استان خوزستان، مرکز خانه کارگر اهواز

yasaman.koohshekan@yahoo.com

محمدخدا مرادی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه

Mohammad_moradi57@yahoo.com

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر هزینه بدهی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۹۳ انجام شده است. به منظور سنجش هزینه مالی، از نسبت هزینه مالی به کل بدهی‌ها و به منظور سنجش تجدید ارائه صورت‌های مالی از شاخص تعداد تجدید ارائه و شدت تجدید ارائه استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان دهنده‌ی این است که تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر بااهمیتی بر هزینه بدهی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نمی‌گذارد.

کلمات کلیدی

تجدید ارائه صورت‌های مالی، شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی، بدهی

مقدمه

از نظر سرمایه‌گذاران اخبار تجدید ارائه فقط نشان‌دهنده‌ی مشکلات عملکرد دوره‌ی قبلی نیست، بلکه نوعی پیش‌بینی مشکلات آتی برای شرکت و مدیریت آن نیز شمرده می‌شود. به بیان دیگر باعث از بین رفتن اعتماد سرمایه‌گذاران نسبت به اعتبار و شایستگی مدیریت و کاهش کیفیت سودهای گزارش شده می‌گردد. صورت‌های مالی تجدید ارائه شده به صورت روشن و شفاف، جوابی پیرامون قابل اتکا نبودن صورت‌های مالی دوره قبل و کیفیت پایین آن‌ها ارائه می‌نمایند. لذا صورت‌های مالی تجدید ارائه، انتظارات سرمایه‌گذاران در رابطه با جریان‌های نقدی آتی و نرخ بازده مورد انتظار آنها را تغییر می‌دهد (کاظمی، ۱۳۹۰).

بیان مسئله

تجدید ارائه علاوه بر مخدوش کردن روند بهینه آینده شرکت‌ها باعث ایجاد حس عدم اعتماد پیرامون اعتبار مدیریت و سیستم گزارش‌گری شرکت‌ها علی‌الخصوص در زمانی می‌شود که کلاهبرداری صورت می‌پذیرد. اگر مدیریت تلاش در گمراه کردن سهام داران داشته باشد، اعتماد آن‌ها به اطلاعات ارائه شده از سوی مدیریت کاهش می‌یابد و در پی آن نظر سرمایه‌گذاران نسبت به شرکت تغییر می‌نماید (گرتسن و همکاران^۱، ۲۰۰۶: ۴۳۲-۴۳۱).

هریبار و جنکینز دریافتند که تجدید ارائه باعث کاهش سودهای موردانتظار آتی و افزایش هزینه سرمایه شرکت می‌شوند (هریبار و جنکینز^۲، ۲۰۰۴: ۳۳۷).

ضرورت و اهمیت تحقیق

در اکثر پژوهش‌های خارجی، شرکت‌های دارای تجدید ارائه مالی فقط بین ۳ تا ۷ درصد کل جامعه آماری پژوهش را شامل می‌شوند (هی و سندفور^۳، ۲۰۰۷؛ سازمان عمومی حسابداری^۴، ۲۰۰۲). اما طی دوره ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۹ بیش از ۷۰٪ شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، صورت مالی خود را تجدید ارائه کرده‌اند (نیکبخت و رفیعی، ۱۳۹۱: ۱۸۱). تجدید ارائه در صورت‌های مالی شرکت‌های ایرانی به گونه‌ای رایج شده است که از تعدیلات سنواتی^۵ به عنوان یکی از عناصر نسبتاً پایدار در گردش حساب سود (زیان) انباشته یاد می‌شود.

۱. Gerzen

۲. Jenkins

۳. Hay and Sandefur

۴. General Accounting office

۵. Prior Period adjustments

مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش

مفهوم گزار شگری اطلاعات مالی: هیأت استانداردهای حسابداری مالی هدف گزارشگری مالی را به این صورت بیان می‌کند گزارشگری مالی باید اطلاعاتی را که سرمایه‌گذاران فعلی و بالقوه، اعتبار دهندگان و سایر استفاده‌کنندگان برای تصمیم‌گیری درباره سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و تصمیمات مشابه دارند را فراهم آورد، (Fasb1978) به طور کلی، اطلاعات به مثابه آگاهی یا دانشی است که شناخت استفاده‌کنندگان را شکل داده یا تغییر می‌بخشد و در نهایت به تصمیم‌گیری منجر می‌شود (سازمان بورس و اوراق بهادار، ۱۳۸۶) نتایج تجدید ارائه صورت‌های مالی: ایجاد فضای بی‌اعتمادی در بازار سرمایه، غیرقابل اتکا تصور شدن صورت مالی، تلاش برای دسترسی به اطلاعات در خارج از بورس، زبان ناشی از تصمیم‌گیری‌های اشتباه استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و در نهایت تضييع منافع عمومی جامعه، بخشی از پیامدهای تجدید ارائه است (کردستانی و همکاران، ۱۳۸۹). تجدید ارائه مورد اعتماد بدون گزارشگری مالی شرکت را با عدم اعتماد مواجه می‌نماید.

کاهش رشد شرکت: تجدید ارائه می‌تواند شرکت را در تأمین مالی خارجی با هزینه پایین به تأخیر اندازد. ناتوانی در دستیابی به تأمین مالی خارجی با هزینه پایین می‌تواند سرمایه‌گذاری‌های شرکت را محدود کند و باعث کاهش رشد شرکت مخصوصاً رشد خارجی شود (البرینگ و همکاران، ۲۰۱۳).

پیشینه‌ی پژوهش:

- خواجوی و قدیریان آدانی (۱۳۹۴) به بررسی تأثیر کیفیت سود بر تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که کیفیت سود به گونه‌ای منفی بر وقوع تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیرگذار است. همچنین کیفیت سود به گونه‌ای منفی و معنادار بر شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیرگذار است.

- خواجوی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی رابطه ویژگی‌های هیأت مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های هیأت مدیره و وقوع تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معنادار وجود ندارد. همچنین بین اندازه هیأت مدیره و شدت تجدید ارائه رابطه معنادار وجود ندارد.

چن^۱ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر ارزش شرکت پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که ارزش شرکت در پی تجدید ارائه صورت‌های مالی کاهش می‌یابد. همچنین هرگاه اعداد تجدید ارائه افزایش می‌یابد، ارزش کل شرکت ابتدا صعود و سپس افت می‌کند.

لوبر و ژائو (۲۰۱۳) رابطه بین مشخصات با مقدار تجدید ارائه صورت‌های مالی از نوع اشتباه‌های تصحیح شده را بررسی کردند و دریافتند که رابطه منفی بین مقدار حق الزحمه حسابرس با مقدار تصحیح اشتباهات وجود دارد.

فرضیه پژوهش

^۱. Chen

۱- تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر معناداری بر هزینه بدهی می‌گذارد.

۲- شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر معناداری بر هزینه بدهی می‌گذارد.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های کمی است که از روش علمی ساخت و اثبات تجربی استفاده می‌کند و براساس فرضیه‌ها و طرح‌های پژوهش از قبل تعیین شده انجام می‌شود. از این دسته پژوهش‌ها زمانی استفاده می‌شود که معیار اندازه‌گیری داده‌ها کمی است و برای استخراج نتیجه‌ها از فن‌های آماری استفاده می‌شود (نمازی، ۱۳۸۲: ۶۴). در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، از روش کتابخانه‌ای استفاده می‌شود. داده‌های پژوهش از طریق مراجعه به صورت‌های مالی منتشر شده شرکت‌های پذیرفته شده در سایت بورس اوراق بهادار تهران، گزارش‌های موجود در سایت بورس اوراق بهادار و نرم‌افزار تدبیر پرداز گردآوری می‌شود. جامعه آماری این مطالعه کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۸۵-۱۳۹۳ می‌باشد. سپس ۹۱ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب شده است و با استفاده از نرم‌افزار Eviews نسخه ۹ فرضیه‌ها آزمون شدند.

تحلیل یافته‌ها

آمار توصیفی

در این قسمت به بررسی شاخص‌های توصیفی پرداخته می‌شود.

جدول ۱: آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	میان	انحراف معیار
تجدید ارائه	۰/۷۴	۱	۰/۴۳
شدت تجدید	۰/۰۲	۰/۰	۰/۰۶
هزینه بدهی	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۳
اهرم مالی	۱/۹۶	۱/۵۸	۱/۲۳
اندازه شرکت	۱۳/۲	۱۳/۲	۱/۳

یافته‌های استنباطی

در این قسمت به بررسی و تحلیل فرضیه‌ها پرداخته می‌شود.

فرضیه اول: تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر معناداری بر هزینه بدهی می‌گذارد.

1st International Conference Interdisciplinary Studies in Management and Engineering

14 March 2019 - University Of Tehran

با مجوز شماره
۱۶/۷۶۰۷۷
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

جدول ۲: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه اول پژوهش

متغیر	ضریب	آماره t	سطح معناداری
تجدید ارائه	۰/۰	۰/۶۶	۰/۵۰۷
اهرم مالی	-۰/۰	-۰/۵۴	۰/۵۸۷
اندازه شرکت	۰/۰	۲/۴۵	۰/۰۱۴
مقدار ثابت	-۰/۰۱	-۰/۴۴	۰/۶۵۷
آماره F	۸/۷	سطح معنی داری	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۵۷	دوربین واتسون	۱/۶۲

همان‌گونه که در جدول ۲ نشان داده شده است بین تجدید ارائه صورت‌های مالی و هزینه بدهی رابطه معناداری وجود ندارد و شواهدی از تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی و هزینه بدهی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یافت نشد اما مقدار آماره F نشان دهنده آن است که الگوی رگرسیون برازش شده معنادار است و تجدید ارائه صورت‌های مالی و سایر متغیرهای کنترلی با هم با هزینه بدهی رابطه معناداری دارد و با توجه به ضریب تعیین این متغیرها حدود ۵۷٪ از تغییرات هزینه بدهی را توضیح می‌دهند. مقدار دوربین واتسون نیز ۱/۶۲ می‌باشد که نشان‌دهنده عدم خود همبستگی بین متغیرهای مدل است.

فرضیه دوم: شدت تجدید ارائه صورتهای مالی تأثیر معناداری بر هزینه بدهی می‌گذارد.

جدول ۳: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه دوم پژوهش

متغیر	ضریب	آماره t	سطح معناداری
شدت تجدید ارائه	-۰/۰۲	-۱/۱۶	۰/۲۴۴
اهرم مالی	-۰/۰	-۰/۵۷	۰/۵۶۲
اندازه شرکت	۰/۰	۲/۳	۰/۰۱۷
مقدار ثابت	-۰/۰	۰/۲۷	۰/۷۸۴
آماره F	۸/۶۷	سطح معنی داری	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۵۷	دوربین واتسون	۱/۷۳

همان‌گونه که در جدول ۳ نشان داده شده است بین شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی و هزینه بدهی رابطه معناداری وجود ندارد و شواهدی از تأثیرات شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی بر هزینه بدهی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یافت نشد. اما مقدار آماره F نشان دهنده این است که الگوی رگرسیون برازش شده معنادار است و شدت تجدید ارائه

صورت‌های مالی و سایر متغیرهای کنترلی با هم با هزینه بدهی رابطه معناداری دارند. و با توجه به ضریب تعیین، این متغیرها حدود ۵۷٪ از تغییرات هزینه بدهی را توضیح می‌دهند. مقدار دوربین واتسون نیز ۱/۷۳ می‌باشد که نشان دهنده عدم خود همبستگی بین متغیرهای مدل است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

باتوجه به نتایج فرضیه‌ها تجدید ارائه صورت‌های مالی بر هزینه بدهی تأثیر معناداری نمی‌گذارد و عدم وجود تأثیر می‌تواند به این دلیل باشد که اکثر شرکت‌ها در طی دوره مورد مطالعه این پژوهش حداقل یکبار اقدام به تجدید ارائه کرده‌اند. لذا نتایج تجدید ارائه را نمی‌توان به صورت واضح اندازه‌گیری کرد. تجدید ارائه در صورت‌های مالی شرکت‌های ایرانی به گونه‌ای رایج شده است که از تعدیلات سنواتی به عنوان یکی از عناصر نسبتاً پایدار در گردش حساب سود (زیان) انباشته یاد می‌شود و به ندرت می‌توان شرکتی را یافت که در طی سالیان متمادی اقدام به تجدید ارائه نکرده باشد.

با هدف استفاده‌ی هرچه بیشتر از نتایج پژوهش در آینده می‌توان به موضوع‌های زیر توجه بیشتری نمود:

۱. بررسی تأثیر ویژگی‌های حسابرسی بر نتایج منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی
۲. بررسی راهکارهایی برای کاهش تجدید ارائه صورت‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

منابع:

۱. خواجه‌ی، شکراله، بهپور، سجاد، ممتازیان، علیرضا و محسن صالحی نیا (۱۳۹۳)، «بررسی رابطه متقابل رشد و سودآوری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از سیستم معادلات همزمان»، بررسی حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۱، شماره ۱، صص ۷۳-۸۸.
۲. خواجه‌ی، شکراله و محمدحسین قدیریان آرانی (۱۳۹۳). «بررسی کیفیت سود شرکت‌های تجدید ارائه کننده صورت‌های مالی»، پژوهش‌های تجربی حسابداری، شماره ۴، صص ۱۴۷-۱۲۹.
۳. شریعت پناهی، سیدمجید و حسین کاظمی، (۱۳۸۹). «تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر محتوای اطلاعاتی سود»، فصل نامه مطالعات حسابداری، شماره ۲۶، صص ۱-۲۸.
۴. نمازی، محمد، (۱۳۸۲). «نقش پژوهش‌های کیفی در علوم انسانی»، مجله جغرافیا و توسعه، شماره ۱، صص ۶۳-۸۷.
5. on firm growth Albring, S.M; Huang, s.x; Pereira and x.xu (2013). "The effects of accounting restaurants", journal of accounting and public policy, vol. 32, No. 5, pp. 357-376.
6. Chen, Y. (2008), "corporate Governance and cash Holdings: Listed New Economy versus old Economy Firm" corporate Governance, Vol. 16, No 5: pp 430-42.
7. Hay, L; and G. S and Fur (2007). "Financial restaurant: the changing rules of the game", Accounting and Tax periodicals, pp. 18.
8. Gertsen, F; van Riel C; and G. Berens (2006). "Avoiding reputation damages in Financial restaurant", Long Range Planning, Vol. 39, No. 3, pp. 429-456.
9. Hribar, P. and K. T. Jenkins (2004). "The effect of Accounting restaurants on earnings revisions and estimated cost of capital", Review of accounting studies, vol.9, No. 2-3, pp. 337-356.